

Zpráva

o stavu a vývoji
životního prostředí za rok 2020

DEZA, a. s. je výrobcem základních organických látek určených pro další průmyslové využití. Trvale odpovědnému přístupu v komplexní ochraně životního prostředí, protihavarijní připravenosti, provozní bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, je věnována maximální péče.

Představení společnosti

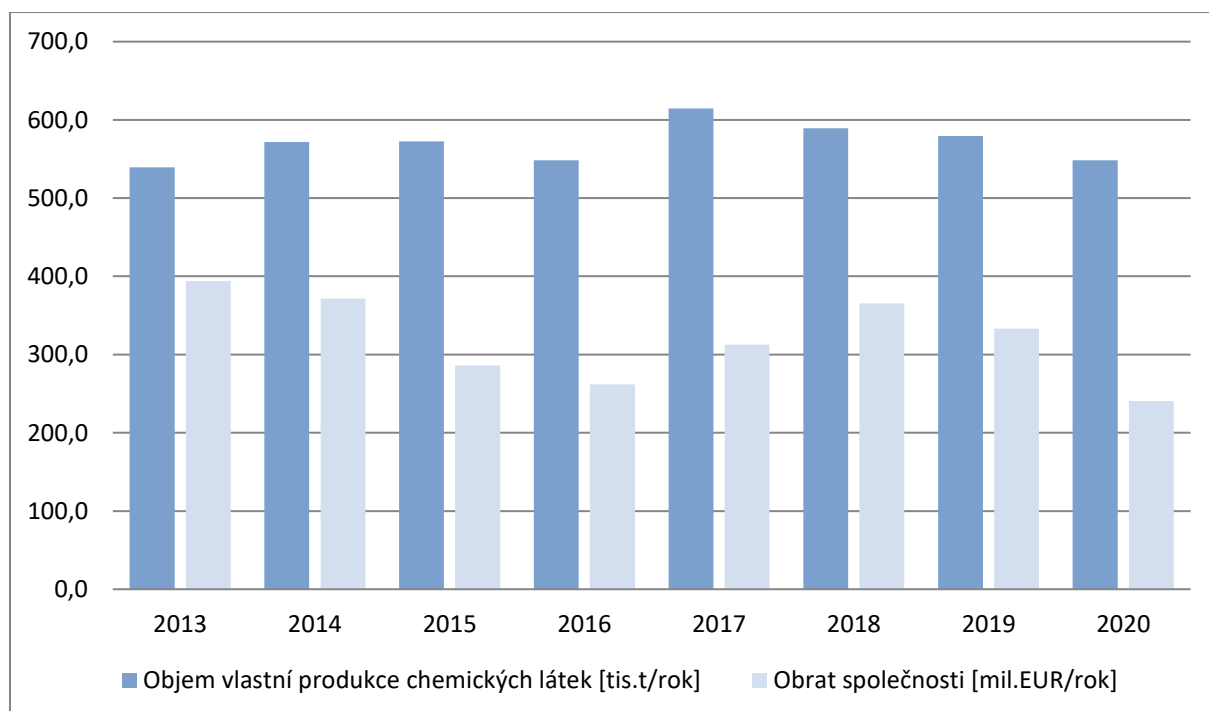
DEZA, a.s., je výrobcem základních aromatických uhlovodíků a dalších chemických látek s více než 120 letou tradicí. Patří mezi významné podniky na světě v oboru zpracování černouhelného dehtu a surového benzolu. Neustálou obnovou a modernizací používaných výrobních technologií se společnost snaží snižovat vliv chemické výroby na životní prostředí.

Snižování dopadů výrobní činnosti na životní prostředí a důvěra veřejnosti jsou výsledkem správně nastaveného systému managementu. Celosvětově uznávané standardy ISO 9 001 (QMS), ISO 14 001 (EMS) jsou ve společnosti DEZA, a.s. certifikovány a pravidelně přezkoumávány. Současně jsou zavedeny systémy 45 001 (SMS) a 50 001 (EnMS).

Portfolio produktů je velmi široké. Společnost DEZA, a.s. vyrábí aromatické uhlovodíky – benzen, toluen, směs xylenu, dále fenolické látky a polyaromatické uhlovodíky jako např. naftalen, anthracen, karbazol, pyren a dehtové oleje. Z naftalenu je vyráběn ftalanhydrid a následně estery, z anthracenu je produkován anthrachinon.

Významným výrobkem je černouhelná smola, která do zámoří je expedována přes firemní překladiště v polském Świnoujście. Chemické výroby jsou provozovány v sídle společnosti ve Valašském Meziříčí a dále v odloučeném provozu Organik v Otrokovicích. Pro dceřinou společnost CS CABOT spol. s r.o. je vyráběna základní surovina pro výrobu sazí.

DEZA, a.s. má moderně řešenou výrobu energií z konvenčních i alternativních paliv, řízené čištění odpadních vod fyzikálně chemickými procesy a biologickými pochody. K minimalizaci produkce nebezpečných odpadů je uplatňována podniková spalovna průmyslových odpadů.

Společnost DEZA, a.s. je dlouhodobým účastníkem programu Odpovědné podnikání v chemii. Tuto celosvětovou iniciativu, vedoucí k dosažení vysoké úrovně ochrany zdraví a bezpečnosti zaměstnanců, obyvatel a životního prostředí, aktivně podporuje. V roce 2020 bylo osvědčení Responsible Care obhájeno již po deváté v řadě, s právem užívat logo RC do října roku 2024.

Investice a rozvoj

Závazek k neustálému snižování dopadů provozovaných činností a služeb na životní prostředí a zdraví lidí je pravidelně promítnut do investičního plánu technického rozvoje. V roce 2020 byly dokončeny nebo investičně podpořeny následující ekologicky smýšlející projekty a záměry:

- Rekonstrukce a modernizace biologické čistírny průmyslových odpadních vod z chemického průmyslu
- Zvýšení zásob užitkové vody přebudováním kalových lagun
- Rekonstrukce kotle D1 a denitrifikace spalin na kotli kotle K2
- Výměna katalytické dopalovny odplynů na výrobně anthrachinonu
- Náhrada hořáků plynových pecí za nízkoemisní typu LowNOx
- Hermetizace provozu a likvidace exhalací na výrobně Estery VM
- Optimalizace termických jednotek snižování úrovně emisí

Investice [mil. Kč]	2017	2018	2019	2020
Obnovovací	196,1	185,8	57,4	65,1
Rozvojové	222,5	94,5	144,2	138,1
Ekologické	39,9	45,3	343,9	123,6
Celkem	458,5	325,6	545,6	326,8

V posledních 10 letech bylo do ekologizace zařízení investováno více než 1,147 miliardy korun. Dlouhodobě tak podíl investic do ekologie představuje téměř 32 % nákladů.

Provozní výdaje, související s ekologizací zařízení, dosáhly v roce 2020 nákladů 306,8 mil. Kč. Dalších 3,949 mil. Kč bylo vynaloženo na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Ochrana ovzduší

DEZA, a.s. je provozovatelem více než 60 stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší, provozovaných v souladu se závaznými podmínkami provozu a ve shodě s požadavky na nejlepší dostupné techniky (BAT), současně vyjádřené v evropských referenčních dokumentech (BREF).

Celkové emise do ovzduší v roce 2020 a v letech předchozích jsou následující:

Ukazatel [t/rok]	2017	2018	2019	2020
Oxidy síry (SO ₂)	1 501,555	815,632	834,684	940,577
Oxidy dusíku (NO ₂)	678,929	652,717	582,490	540,735
Oxid uhelnatý (CO)	191,045	81,285	82,212	77,475
Oxid uhličitý (CO ₂)	341 177	329 030	314 670	308 839
Tuhé znečišťující látky (TZL)	25,363	17,681	14,469	13,635
Těkavé organické látky (VOC)	24,554	20,963	18,092	16,549
Emise VOC na produkci výroby [%]	0,0042	0,0037	0,0033	0,0035

Emisní úroveň je periodicky ověřována jednorázovými měřeními, prováděnými akreditovanými laboratořemi. Na významných zdrojích jsou uplatňovány kontinuální emisní monitorovací systémy. Náklady za ověřování úrovně emisí dosáhly v roce 2020 výše 2,153 mil. Kč.

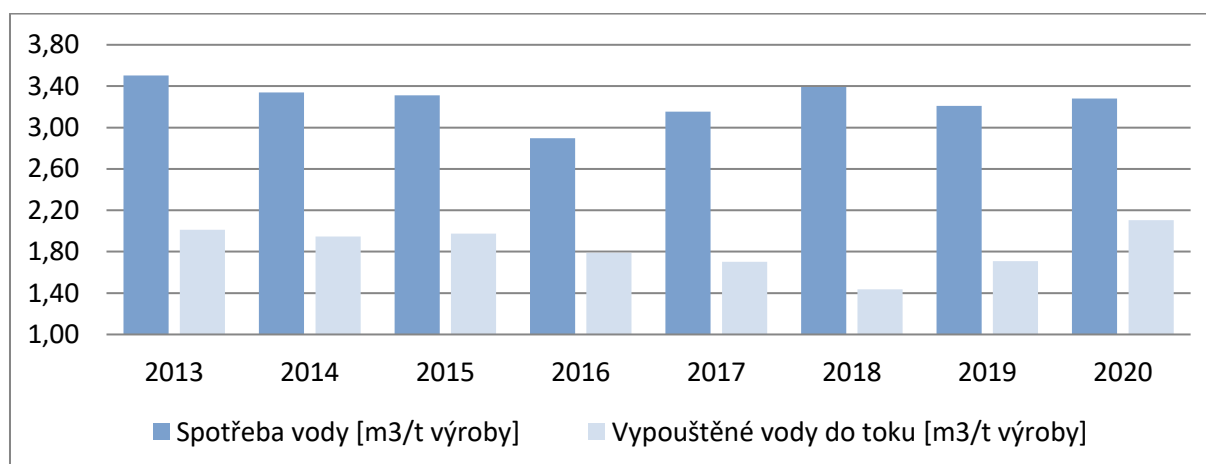
Od roku 2005 je DEZA, a.s. zařazena do evropského systému obchodování s emisními povolenkami skleníkových plynů. Za rok 2020 dosáhly emise CO₂ úrovně 289 310 tun.

Ve vazbě na denitrifikaci, dovybavení středních spalovacích zdrojů o nízko emisní hořáky a hermetizace výroben, se v nejbližší době předpokládá další snížení úrovně oxidů dusíku a těkavých organických látek.

Ochrana vod

Prioritou DEZA, a.s. v oblasti ochrany vod je minimalizace dopadů technologických odpadních vod z provozů na kvalitu vody, vypouštěné do recipientu. V květnu 2020 byla uvedena do zkušebního provozu modernizovaná biologická čistírna odpadních vod, která již splňuje požadavky nejlepších dostupných technik pro čištění vod z chemického průmyslu (BAT CWW). Provedená intenzifikace čistírny s náklady ve výši 438 mil. Kč, zahrnující předřazenou tlakovou flotaci, kaskádovou aktivaci a terciální stupeň čištění vod, plánované přejde do trvalého provozu na konci roku 2021.

Postupné zavádění technik ke snižování úrovně emisí často vede ke zvyšování spotřeby zdrojů, zejména napájecí vody k výrobě tepla a užitkové vody, vynucené přijatými ekologickými opatřeními.

Pravidelně a dlouhodobě je prováděn monitoring podzemních vod. V areálu ve Valašském Meziříčí je provozována hydraulická bariéra, tvořená 11 aktivními vrty, 5 vrty vnitřní linie a 13 monitorovacími vrty, jejichž účelem je zamezení přeskočení kontaminace na podzemních vodách mimo výrobní areál.

Celkové emise do povrchových vod v roce 2020 a v předchozích letech ukazuje následující tabulka:

Ukazatel [t/rok]	2017	2018	2019	2020
Chemická spotřeba kyslíku (CHSK _{Cr})	20,810	28,956	29,211	21,238
Sloučeniny fosforu (P celk.)	0,572	0,644	0,360	0,195
Sloučeniny dusíku (N anorg.)	22,584	20,635	24,924	2,341
Rozpuštěné anorganické soli (RAS)	689,0	753,0	723,3	643,8
Nerozpuštěné látky (NL)	6,348	5,408	7,157	4,022

Pro vypouštění odpadních vod do vod povrchových, stanovené závaznou podmínkou provozování, jsou stanoveny emisní limity v souladu s požadavkem na dobrý chemický a ekologický stav vodního toku.

Průmyslové odpady

Výrobní provozy na sebe logicky navazují tak, že vedlejší a zpravidla méně uplatnitelné produkty jsou jinde zužitkovány jako cenný surovinový zdroj chemických výrob, až v konečné fázi energeticky zhodnoceny jako alternativní palivo. K minimalizaci produkce nebezpečných odpadů je uplatňována podniková spalovna průmyslových odpadů s užitím tepla, současně provozovaná jako nejlepší dostupná technika. Menší část kapacity spalovny je vyčleněna problematickým odpadům z regionu. Až nespalitelné nebo jinde lépe uplatitelné a materiálově využitelné odpady jsou předávány specializovaným firmám.

Dlouhodobým cílem společnosti DEZA, a.s. je minimalizace produkce odpadů s trvalým záměrem jejich opětovného využití. Celková produkce odpadů dlouhodobě osciluje kolem úrovně 2,3 %, vztážená k jednotkové produkci relevantní výroby a je uvedena v následující tabulce:

Ukazatel [t/rok]	2017	2018	2019	2020	
Produkce	nebezpečné odpady	6 703	10 245	9 528	8 561
	ostatní odpady	9 738	2 949	18 240	12 935
	odstraněno na spalovně	8 576	9 066	7 569	7 902
	celková produkce	16 441	13 194	27 768	21 496
	na jednotku relevantní výroby [%]	2,79	2,30	5,06	3,77

Oprávněným firmám k nakládání s odpady bylo v roce 2020 předáno celkem 13 850 tun odpadů, z toho více než 48,1 % bylo materiálově využitelných a jen 7,0 % odpadů bylo posuzováno jako nebezpečných.

Chemická legislativa

Pokračují aktivity, směřující k souladu s požadavky nařízení REACH, CLP i pokyny ECHA. Jsou prováděny oznamovací povinnosti, předepsané pro konkrétní chemické látky nebo směsi při vývozu, výrobě a prodeji. Aktivně se podílíme na činnosti sektorových skupin a konsorcií v rámci sdružení CEFIC. Intenzivně spolupracujeme se členy sektorové skupiny CCE (Coal Chemicals Europe) ve věci podání žádosti o povolení (AfA) pro smolu (CAS 65996-93-2) pro vybrané aplikace. Je postupně aktualizována registrační dokumentace výrobků, zahrnující hodnocení rizik látek z hlediska vlivu na zdraví zaměstnanců při výrobě, následných uživatelů při dalším zpracování i z hlediska vlivu na životní prostředí. Jsou revidovány bezpečnostní listy a expoziční scénáře a nabízen zákaznický servis v oblasti REACH. Je prováděn monitoring stavu a testování osobních ochranných pracovních prostředků na jednotlivých provozech podle expozičních scénářů pro látky a přísně kontrolovaných podmínek pro meziprodukty, vedoucí k zajištění vyšší ochrany pracovníků před pracovními riziky.

14. října 2020 byla publikována Strategie pro udržitelnost chemických látek, která má za cíl zlepšit už tak vysokou úroveň ochrany lidského zdraví a planety před nebezpečnými chemickými látkami a přechod k netoxickému životnímu prostředí. Tato strategie přímo navazuje na Zelenou dohodu pro Evropu, která byla publikována 11. prosince 2019. Jsou monitorovány nové aktivity Evropské Komise a jejich případné dopady na výrobu a prodej výrobků.

Spotřeba energií

Spotřebu energií v posledních letech dokladuje následující přehled:

Energie [GJ/rok]	2017	2018	2019	2020
Spotřeba tepelné energie	2 193 374	2 072 622	2 042 154	2 021 872
Nákup elektrické energie	171 578	146 944	165 697	104 093
Výroba elektrické energie	112 929	138 871	2 424	180 958
Celková spotřeba energií	2 364 952	2 219 566	2 207 851	2 125 965

Na podnikový systém centrálního zásobování teplem jsou napojeny místní firmy, zprostředkovaně i domácnosti. V roce 2020 bylo externím odběratelům předáno celkem 260 TJ tepla, což je asi 11,4 % celkové produkce. Přebytečné a dále nevyužitě teplo slouží k výrobě elektrické energie. Zdrojem tepla jsou chemické výroby, ale i komerční paliva a alternativní paliva z chemických výrob a dále vysoce výhřevné odpady nebo koncové odpadní plyny.

Teplárna od roku 2015 je provozována s denitrifikací spalin technikou SNCR, polosuchou metodou odsíření a odprášením spalin na rukávovém filtru. Tyto ekologická opatření, posuzované jako nejlepší dostupné techniky, přispěly k dodržení zpřísněných emisních limitů, platných od 1. srpna 2021, a současně vedou ke snížení dopadů na životní prostředí při výrobě tepla.

Implementace energetického informačního systému ENERGIS, i zavedení energetického systému managementu hospodaření s energií v souladu s normou ČSN EN ISO 50 001 a stanovení akčních cílů vede k postupnému snižování energetické náročnosti provozovaných činností, které vykazují v posledních letech sestupný trend.

Kompenzace za znečišťování životního prostředí

Výše poplatků meziročně kolísá ve vazbě na objem výroby, je závislá na skladbě paliv a vstupních surovinách, výsledcích monitoringu, sazbách stanovených legislativou, uplatněných technikách ke snížení úrovně emisí, u skleníkových plynů na spotovém trhu. Náhrady imisních škod jsou dále uplatňovány zemědělsky a lesnický hospodařícími subjekty vyčíslením nedocílené produkce.

Poplatky a náhrady škod [Kč/rok]	2017	2018	2019	2020
Emise odpadních vod do toku	715 144	316 386	778 425	95 671
Exhalace do ovzduší	4 328 400	3 659 200	2 294 400	3 739 200
Náhrady imisních škod	1 275 181	1 150 012	1 144 523	954 711
Emise skleníkových plynů	15 622 560	32 606 391	49 965 864	50 717 633

Bezpečnost a ochrana zdraví při práci

Bezpečnost a hygiena práce jsou zajišťovány na bázi systémového řízení, kde dochází k opakovaným školením zaměstnanců a k celkové osvětě v této oblasti. Následně dochází ke kontrolní činnosti vedoucími pracovníky společnosti. Nepozornost a podcenění rizika jsou hlavními příčinami incidentů.

V roce 2020 bylo zaznamenáno 16 pracovních úrazů s následnou pracovní neschopností, z toho žádný úraz nebyl smrtelný a nebyla registrována žádná nemoc z povolání. Nejvíce úrazů bylo zapříčiněno mechanickými riziky (s důsledkem poranění končetin) a dále zasažení médiem o vysoké teplotě.

Pracovní úrazy zaměstnanců	2017	2018	2019	2020
Počet pracovních úrazů	11	10	18	16
Frekvence úrazů ¹⁾	6,9	6,2	11,2	10,0
Četnost úrazů ²⁾	1,10	0,98	1,76	1,56

Poznámky: ¹⁾ počet úrazů na milion odpracovaných hodin; ²⁾ počet úrazů na 100 zaměstnanců

Hygiena práce je zajišťována monitoringem pracovních pomůcek, měřením koncentrace škodlivin v pracovním prostředí, prováděném vlastní akreditovanou analytickou laboratoří. Zjištěné výsledky jsou podkladem pro kategorizaci prací a jsou promítnuty do plánu nápravných opatření.

Prevence a provozní bezpečnost

Vzhledem k množství a s ohledem na rizikovitost skladovaných chemických látek se řadí provozovny DEZA, a.s. mezi objekty, na které jsou kladeny zvýšené požadavky na prevenci vzniku závažných havárií. V technologii se proto uplatňují akční a pasivní prvky preventivní ochrany, které umožňují včasnou detekci nestandardních stavů a umožňují vhodné provedení adekvátních opatření, vedoucích k zamezení havarijní situace.

Každoročně probíhají pravidelné nácviky havarijní připravenosti, zpravidla za účasti podnikového hasičského záchranného sboru, který se rovněž podílí na dobrovolném systému TRINS. Je tak veřejnosti nabízena nepřetržitá pomoc při řešení mimořádných situací spojených s přepravou, nakládáním či skladováním nebezpečných látek na území ČR.

Identifikační údaje

Obchodní jméno: **DEZA, a.s.**
Sídlo společnosti: Masarykova 753
Krásno nad Bečvou
757 01 Valašské Meziříčí
Provoz Organik: třída Tomáše Bati 1764
765 02 Otrokovice
DEZA Polska: ul. Bunkrowa 1
Nabrzeze Chemikow
72-602 Świnoujście
Identifikační číslo: 00011835
VAT: CZ 00011835
Telefon: +420 571 69 1111 (recepcce)
+420 571 69 2110 (dispečink)
Datová schránka: av3cdzk
Email: info@deza.cz
Webová stránka: www.deza.cz

Systemy řízení a certifikáty

Responsible Care
od roku 1994

ČSN EN ISO 9001 (QMS)
od roku 1996

ČSN EN ISO 14001 (EMS)
od roku 2012